

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem JUDr. Davidem Kryskou ve věci

žalobce: **G. K.**
státní příslušník Běloruské republiky
bytem X
zastoupen advokátem JUDr. Mgr. Jiřím Kozákem, Ph.D.
sídlem Jiráskova 236/10, Mělník

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad Štolou 3, Praha 7

o **žalobě proti rozhodnutí** žalovaného ze dne 28. 3. 2019, č. j. OAM-289/ZA-ZA06-ZA08-PD3-2012,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 3. 2019, č. j. OAM-289/ZA-ZA06-ZA08-PD3-2012, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 8 228 Kč ve lhůtě třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta JUDr. Mgr. Jiřího Kozáka, Ph.D.

Odůvodnění:

Vymezení věci a obsah podání účastníků

1. Žalobce se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) domáhá zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 3. 2019, č. j. OAM-289/ZA-ZA06-ZA08-PD3-2012 (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaný podle § 53a odst. 4 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), žalobci neprodloužil doplňkovou ochranu.

2. Žalobce uvádí, že rozhodnutím ze dne 24. 10. 2013 mu žalovaný udělil doplňkovou ochranu, která byla opakovaně prodlužována, naposledy pak do 18. 11. 2018. Žalobce požádal o další prodloužení, avšak jeho žádosti ze dne 10. 9. 2018 žalovaný nevyhověl s tím, že v mezidobí od předchozího rozhodnutí o prodloužení doplňkové ochrany došlo v Bělorusku k určitému pozitivnímu vývoji. S tímto závěrem, který žalovaný založil především na zprávách o stavu demokracie a poměrech v Bělorusku, žalobce nesouhlasí a odkazuje přitom na podklady jiných organizací, které považuje za relevantnější.
3. Žalobce předně nesouhlasí s hodnocením žalovaného, že vzhledem ke zlepšení situace v zemi jeho původu v mezidobí pominuly důvody pro trvání mezinárodní ochrany. Absence záruk spravedlivého procesu a dodržování lidských práv ve vztahu k osobám nepohodlným či dokonce nepřátelským režimu v této zemi naopak stále trvá, což ostatně plyne i ze zpráv citovaných přímo žalovaným v odůvodnění napadeného rozhodnutí. Současně i podle dalších dokumentů, například podle zprávy připravené pro jednání Rady OSN pro lidská práva v květnu 2017, se v posledních letech porušování lidských práv v Bělorusku zintenzivnilo a lze dokonce hovořit o návratu rozsáhlých (politických) represí. Takové skutečnosti ostatně uvádí rovněž zpráva o stavu lidských práv v Bělorusku vydaná organizací Human Rights Watch pro rok 2017 či zpráva organizace Amnesty International pro roky 2017 a 2018.
4. Žalobce žalovanému vytýká, že v napadeném rozhodnutí nerevidoval skutková zjištění z předchozích rozhodnutí o udělení a prodloužení mezinárodní ochrany, která byla založena na závěru, že žalovanému v zemi původu hrozí vážná újma. Žalovaný nezjistil žádné nové skutečnosti (ve vztahu k žalobci), které by tato skutková zjištění měnily či vyvracely.
5. Žalobce dále namítá, že ze správního spisu, zejména pak z pohovoru s ním, vyplývá, že důvodem pro jeho vycestování z Běloruska v roce 1998 byly problémy s tamní policií, která jej vyšetřovala a neúspěšně se jej snažila získat ke spolupráci. V současné době má žalobce takové informace, že v případě návratu do vlasti by mu hrozilo vyšetřování či zatčení, lze tedy hovořit o hrozbě vážné újmy z politických důvodů.
6. Žalobce zdůrazňuje, že má obavu z toho, že v Bělorusku bude perzekvován právě i z důvodu svého nelegálního opuštění této země. Je mu totiž známo pouze to, že vycestování je možné za účelem návštěvy příbuzných, o jiných důvodech zpraven není. Nelze ani vyloučit, že důvodem pro zhoršení jeho postavení ve vlasti by mohlo být právě i udělení mezinárodní ochrany v České republice. Žalobce ostatně upozorňoval žalovaného na to, že nemá platný cestovní pas, což mu taktéž brání v návratu do vlasti, aniž by se vystavil postihu. Konečně nelze vyloučit ani možnost, že by žalobci bylo bráněno (opětovně) opustit Bělorusko, tedy realizovat právo zaručené Všeobecnou deklarací lidských práv. S těmito skutečnostmi se žalovaný nevypořádal vůbec.
7. V neposlední řadě žalobce také namítá, že v České republice vede řádný způsob života již od roku 1998, je zcela bezúhonný a v současnosti žije s přítelkyní, která je státní občankou České republiky. Jeho návrat do Běloruska by tak představoval nepříznivý zásah do jeho osobního a rodinného života.
8. Žalovaný ve vyjádření k žalobě uvedl, že se žalobou nesouhlasí. Zrekapituloval dosavadní průběh věci, tedy uvedl, že doplňková ochrana byla poprvé udělena dne 24. 10. 2013 a následně opakovaně prodlužována, naposledy rozhodnutím ze dne 18. 10. 2016 s účinností do 18. 11. 2018. Posléze zrekapituloval tvrzení žalobce a jím uváděné žalobní body,

přičemž zdůraznil, že při svém rozhodování vycházel z obsahu správního spisu, tj. ze žádosti žalobce, z protokolu o pohovoru k této žádosti a informací, které shromáždil ohledně bezpečnostní situace a stavu lidských práv v Bělorusku. Konkrétně vyšel z informace Ministerstva zahraničních věcí, informace žalovaného (jeho odboru azylové a migrační politiky), zprávy Freedom House a informace Jamestown Foundation. Dne 20. 12. 2018 byla žalobci dána možnost seznámit se s podklady k rozhodnutí, čehož žalobce využil, avšak k předmětným materiálům se nevyjádřil, tj. nic proti nim nenamítal, a žádné další či jiné důkazy nenavrl. Žalovaný v napadeném rozhodnutí podrobně rozebral, proč v době udělení mezinárodní ochrany v roce 2013 a v době jejího prodloužení v letech 2014 a 2016 na rozdíl od nynějška dospěl k závěru, že v případě žalobce nelze jednoznačně vyloučit, že by po návratu do vlasti nemohl být vystaven nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona o azylu. Doplnková ochrana byla žalobci udělena a prodloužena výlučně z důvodu „neuspokojivé obecné situace“ v Bělorusku, která se zhoršila po prezidentských volbách v roce 2010, přičemž žalobce ani netvrdil, že by byl jen sporadicky ve vlasti uplatňoval svá politická práva či svobody, respektive byl popřípadě za takové aktivity perzekvován. Již v prvním rozhodnutí z roku 2013, kterým byla žalobci udělena doplňková ochrana, tedy nebyly shledány důvody pro udělení azylu či pro udělení doplňkové ochrany z jiných důvodů než právě z důvodu neuspokojivé obecné situace. Skutečnost, že žalobce o mezinárodní ochranu v České republice požádal až po 14 letech svého (také nelegálního) pobytu na území republiky, přitom napovídá, že své obavy z perzekuce v Bělorusku z doby před 21 lety nepociťoval natolik intenzivně, jak líčí v žalobě. Protože v mezidobí došlo ke zlepšení situace v Bělorusku, pak ani s přihlédnutím k osobní situaci žalobce mu nic nebrání v návratu do vlasti. Pokud jde o námitku žalobce, že nedisponuje platným pasem, v odůvodnění napadeného rozhodnutí byl poučen, že pro účel navrácení postačí i prošlý pas, popřípadě že je možno na kterémkoli velvyslanectví Běloruské republiky požádat o vydání „potvrzení k návratu do Běloruska“. Domáhá-li se žalobce prodloužení doplňkové ochrany z důvodu nepříznivého zásahu do svého rodinného života v důsledku zamítavého rozhodnutí, odkazuje žalovaný na judikaturu, která stojí na stanovisku, že k tomuto účelu je žalobce povinen využít jiných, příslušných institutů českého právního řádu a neudělení mezinárodní ochrany zpravidla neznamená natolik intenzivní zásah do rodinného a soukromého života, aby byl rozporný s mezinárodním právem. K tomu odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“), z níž mimo jiné plyne, že okolnosti soukromého a rodinného života obecně nelze považovat za důvod pro udělení azylu či doplňkové ochrany (např. usnesení NSS ze dne 19. 5. 2016, č. j. 5 Azs 220/2015) a respektovat volbu země pobytu samotným cizincem lze ve zcela výjimečných případech (např. usnesení NSS ze dne 10. 1. 2018, č. j. 6 Azs 207/2017-47). V dané věci však takové důvody dány nejsou, respektive je žalobce ani netvrdí. Žalovaný proto navrhuje zamítnutí žaloby, neboť napadené rozhodnutí není nezákonné.

Splnění procesních podmínek a rozsah soudního přezkumu

9. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas (§ 32 odst. 1 zákona o azylu), osobou k tomu oprávněnou a že splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Jde tedy o žalobu věcně projednatelnou. Soud napadené rozhodnutí přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.).
10. Podle § 75 odst. 1 s. ř. s. vychází soud při přezkoumání rozhodnutí správního orgánu ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Článek

46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“) vyžaduje, aby soudy přezkoumávající rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany posuzovaly projednávaný případ podle právního a skutkového stavu ke dni rozhodnutí soudu. Členské státy Evropské unie byly povinny výše uvedené pravidlo transponovat do vnitrostátního právního řádu do 20. 7. 2015 (srov. čl. 51 odst. 1 procedurální směrnice). Protože doposud nebyly do českého právního řádu požadavky čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice promítnuty, ačkoliv transpoziční lhůta již uplynula, a žádost žalobce o mezinárodní ochranu byla v projednávané věci podána po uplynutí transpoziční lhůty, může se žalobce dovolávat přímého účinku uvedeného článku procedurální směrnice. Ustanovení § 75 odst. 1 s. ř. s. se pak neužije. Soud konstatuje, že žalobce v žalobě neuvedl žádnou novou skutečnost, kterou by netvrdil již v průběhu správního řízení, svou argumentaci pouze rozvedl a zpřesnil.

11. Žaloba je důvodná.

Skutková zjištění vycházející z obsahu správního spisu

12. Ze správního spisu soud zjistil následující skutečnosti. Žalobce o mezinárodní ochranu požádal poprvé dne 2. 10. 2012. Žalovaný rozhodnutím ze dne 24. 10. 2013 žalobci neudělil azyl, avšak udělil mu doplňkovou ochranu podle § 14a zákona o azylu, a to na dobu 12 měsíců. Žalobce v řízení tvrdil, že vlast naposledy opustil dne 14. 1. 1998, protože po návratu z pobytu v České republice po něm policie chtěla, aby odevzdal pas, v němž měl platné české vízum, které hodlal využít. Pas nevydal, řekl, že jej ztratil, pročez byl následně odveden k výslechu. Zhruba po týdně byl zadržen znovu, policisté jej zbili a vyhrožovali mu, trvali na tom, aby pas vydal. V Bělorusku se necítil bezpečně, a pokud by tamní orgány v jeho pasu objevily české vízum, hrozilo by mu další zatčení. Žalobce považuje Českou republiku za svou cílovou zemi, chce zde žít a založit rodinu, pročez také usiluje o mezinárodní ochranu. V roce 2012 požádal Velvyslanectví Běloruské republiky v Praze o vydání nového pasu, avšak nebylo mu vyhověno. Žalovaný dospěl k závěru, že u žalobce nejsou dány důvody pro udělení azylu, avšak žalobce splňuje důvod pro udělení mezinárodní ochrany ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona o azylu, neboť v jeho vlasti panuje autoritářský režim prezidenta Lukašenka, který tvrdě zasahuje proti oponentům, a zhoršená bezpečnostní situace po posledních prezidentských volbách v roce 2010. Za této situace by tedy žalobce ve své vlasti mohl být vystaven nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.
13. Na základě žádosti žalobce ze dne 6. 10. 2014 žalovaný rozhodnutím ze dne 24. 10. 2014 doplňkovou ochranu prodloužil o 24 měsíců. Konstatoval zejména, že neshledal okolnosti, které by odůvodňovaly neprodloužení této formy mezinárodní ochrany, a že nedošlo ke změně důvodů, pro které byla doplňková ochrana udělena. Na základě žádosti žalobce ze dne 14. 9. 2016 žalovaný rozhodnutím ze dne 18. 10. 2016 doplňkovou ochranu prodloužil o dalších 24 měsíců ze stejných důvodů jako v předchozím případě.
14. Na základě žádosti žalobce ze dne 10. 9. 2018 žalovaný vedl další řízení o prodloužení doplňkové ochrany, přičemž napadeným rozhodnutím doplňkovou ochranu žalobci neprodloužil. V úvodu odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný zrekapituloval

dosavadní průběh řízení, poukázal na relevantní zákonná ustanovení a shrnul obsah pohovoru se žalobcem. Ten vypověděl, že pro nedostatek informací se svůj pobyt v České republice nepokusil legalizovat jinak a o mezinárodní ochranu požádal, protože se obával uvěznění ve vlasti vzhledem ke svému pobytu v České republice. V dalším žalobce odkázal na zjištění učiněná v předešlých řízeních a zdůraznil, že situace v Bělorusku se v poslední době zhoršila. Žalovaný v rozhodnutí dále uvedl, že žalobce využil možnosti seznámit se s podklady pro rozhodnutí a vyjádřit se k nim, avšak nevzněsł žádné námitky a další důkazy nenavrl. Ze Zprávy o zemi – Bělorusko: Transformační index Bertelsmannovy nadace (BTI) 2018 žalovaný zjistil, že poslední prezidentské volby v této zemi OBSE (*Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě* – pozn. soudu) neuznala za svobodné a spravedlivé, avšak oproti předchozím volbám nedošlo k brutálnímu zásahu vůči občanské společnosti ani k zatčení opozičních lídrů. Západní země uznaly zlepšení běloruských poměrů a po volbách v roce 2015 Evropská unie a Spojené státy americké pozastavily některé sankce. Ohledně zjištění z této zprávy žalovaný dále uvedl, že „[p]řestože se stav demokratických institucí a lidských práv během předmětného období nijak zásadně nezměnil, prostředí občanské společnosti se mírně zlepšilo.“ Běloruské státní orgány ohledně lidských práv jednaly se západními zeměmi a v říjnu 2016 země přijala první mezirezortní plán pro tuto agendu. Režim rovněž od roku 2014 učinil jisté ústupky při uplatňování demokratických standardů, aby usnadnil ekonomickou spolupráci se západními zeměmi. Před volbami v roce 2015 byli propuštěni všichni přední političtí vězni, avšak volební proces znamenal jen malou změnu k lepšímu. V roce 2016 byli poprvé od roku 2004 do parlamentu zvoleni také opoziční kandidáti. V zemi nadále přetrvávají zákonná omezení pro nevládní organizace včetně politické cenzury, naopak byla rozvolněna legislativa pro financování nevládních organizací ze zahraničí a Národní shromáždění začalo vést více diskuzí a debat. Z informace Jamestown Foundation / Euroasia Daily Monitor žalovaný zjistil, že během roku 2017 Bělorusko učinilo kroky k posílení svého hospodářství a celkově v zemi nedošlo ke změnám v antagonismu především mezi bezpečnostním aparátem státu a „zatvrzelými“ příslušníky opozice, došlo však k tomu, že tyto nejradikálnější prvky společnosti začaly vystupovat proti umírněným skupinám. Celkově se Bělorusko začalo ve více ohledech vzdalovat Rusku. Proběhla řada kontaktů prezidenta Lukašenka i dalších představitelů státu se západními zeměmi, avšak v důsledku nepromyšleného vládního výnosu se po celé zemi konaly masové protesty, přičemž v březnu 2017 bylo „nemálo“ jejich účastníků zadrženo. V nesouvisejícím soudním procesu s „podvratným undergroundem“ bylo více než 30 podezřelých propouštěno. Ze zprávy Freedom House – Svoboda ve světě 2018 žalovaný zjistil, že Bělorusko je autoritářský stát, avšak v posledních letech byly povoleny určité projevy nesouhlasu s režimem, přičemž země je motivována mít lepší vztahy s Evropskou unií a USA vzhledem k válce na Ukrajině a souvisejícímu růstu napětí v regionu. Hodnocení politických práv se zlepšilo ze stupně 7 na stupeň 6, přičemž při snaze o registraci se politické strany setkávají se značnými problémy, jako například Křesťanská demokratická strana; naproti tomu však došlo k registraci hnutí Pověz pravdu. Nezávislí novináři jsou příležitostně schopni vyvinout tlak na vládu, která omezuje svobodu shromažďování, přičemž demonstrace podléhají schválení ze strany úřadů, které jejich konání mohou svévolně zamítnout. V minulosti režim veřejné demonstrace rozháněl, avšak vlivem přibližování k západními zemím represivní orgány stále častěji jako formu potrestání demonstrantů volí pokuty.

Posouzení žaloby soudem

15. Podle § 53a odst. 4 věty čtvrté zákona o azylu ministerstvo vnitra prodlouží dobu, po kterou je udělena doplňková ochrana, v případě, že osobě požívající doplňkové ochrany i nadále hrozí vážná újma (§ 14a) a nenastanou-li důvody pro její odejmutí (§ 17a)
16. Podle čl. 16 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. 12. 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“) státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti přestávají být osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu, jestliže okolnosti, které vedly k přiznání statusu doplňkové ochrany, přestanou existovat nebo se změny do té míry, že ochrany již není třeba.
17. Podle čl. 16 odst. 2 kvalifikační směrnice při uplatňování odstavce 1 přihlížejí členské státy k tomu, zda je změna okolností natolik významná a dlouhodobá, že osoba, která má nárok na doplňkovou ochranu, již není vystavena reálnému nebezpečí vážné újmy.
18. Podle čl. 19 odst. 1 kvalifikační směrnice pokud jde o žádosti o mezinárodní ochranu podané po vstupu směrnice 2004/83/ES v platnost, členské státy odejmou, ukončí platnost nebo zamítnou prodloužení platnosti statusu doplňkové ochrany, který byl přiznán vládním, správním, soudním nebo kvazisoudním orgánem státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti, pokud již dotyčná osoba přestala být osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu podle článku 16.
19. Podle čl. 19 odst. 4 kvalifikační směrnice aniž je dotčena povinnost státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti v souladu s čl. 4 odst. 1 sdělit všechny významné skutečnosti a poskytnout všechny související dokumenty, které mají k dispozici, prokazuje v jednotlivém případě členský stát, který status doplňkové ochrany přiznal, že dotyčná osoba přestala být nebo není osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu podle odstavců 1, 2 a 3 tohoto článku.
20. Podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu se za vážnou újmu podle tohoto zákona považuje, pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.
21. V projednávané věci je jádrem právního sporu mezi stranami otázka, zda bylo žalovaným prokázáno, že v případě žalobce došlo k podstatné změně okolností, které v jeho případě vedly k udělení doplňkové ochrany, a zda zde nejsou jiné důvody pro její udělení.
22. Jako nedůvodnou soud shledal žalobní námitku, že návrat do Běloruska by pro žalobce představoval zásah do jeho soukromého a rodinného života, neboť žalobce v České republice vede řádný způsob života již od roku 1998, je zcela bezúhonný a současnosti žije s přítelkyní, která je státní občankou České republiky.
23. Žalovaný má obecně povinnost v řízení o žádosti o prodloužení doplňkové ochrany zjišťovat, zda nevyšly najevo skutečnosti, které by mohly odůvodňovat udělení doplňkové ochrany z jiného důvodu, než pro který byla tato ochrana původně přiznána. V takovém případě by totiž bylo namísto doplňkovou ochranu prodloužit z tohoto jiného (nového) důvodu (srov. rozsudek NSS ze dne 24. 7. 2013, č. j. 6 Azs 15/2013-35). V projednávané věci se žalovaný zabýval otázkou, zda vycestování žalobce může být v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, přičemž dospěl k závěru, že nikoliv.

24. Žalobce s touto námitkou nemůže být úspěšný, neboť v předcházejícím správním řízení ani v žalobě netvrdí ani neprokazuje takové skutečnosti, které by svědčily o tom, že mu hrozí vážná újma podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Svá výše uvedená obecná tvrzení žalobce žádným způsobem nerozvádí ani nedokládá. Žalobce sice během pohovoru uvedl jméno své přítelkyně, se kterou žil v té době přibližně půl roku, nic dalšího však ke svému rodinném životu na území České republiky netvrdil. Z Evropské úmluvy o lidských právech vyplývá povinnost posoudit možný dopad do práva jednotlivce (zde podle čl. 8 této mezinárodní smlouvy), jestliže tento hájitelným způsobem tvrdí, že existují důvody se domnívat, že toto právo bude porušeno [srov. Evropský soud pro lidská práva: Leander proti Švédsku, rozsudek ze dne 26. 3. 1987, stížnost č. 9248/81, § 77 písm. a)]. Základem pro posuzování zásahu do práva podle čl. 8 Evropské úmluvy o lidských právech musí být dostatečná tvrzení, která prokazují, že v případě návratu do země původu bude soukromý či rodinný život, respektive jeho přenos ze země, kde cizinec žádá o mezinárodní ochranu, znemožněn (srov. usnesení NSS ze dne 21. 4. 2010, č. j. 9 Azs 3/2010-62). Tvrzení žalobce však nelze podle soudu považovat za hájitelná a podložená tvrzení o zásahu do jeho soukromého či rodinného života ve smyslu čl. 8 Evropské úmluvy o lidských právech, tj. ani o hrozbě vážné újmy podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Námitka je proto nedůvodná.
25. K podstatě zbývajících žalobních námitek soud uvádí následující. Neprodloužení doplňkové ochrany je založeno na klauzuli *rebus sic stantibus*, tj. *podstatné změně okolností*. Z čl. 19 odst. 1 kvalifikační směrnice vyplývá, že „*existuje příčinná souvislost mezi změnou okolností ve smyslu článku 16 této směrnice a nemožností dotčené osoby zachovat si status doplňkové ochrany, neboť její původní obava z vážné újmy ve smyslu článku 15 uvedené směrnice již není oprávněná*“ (rozsudek Soudního dvora EU ze dne 23. 5. 2019, *Bilali*, C-720/17, bod 48).
26. Žalobce proti napadenému rozhodnutí namítá, že žalovaný nerevidoval skutková zjištění z předchozích rozhodnutí o udělení a prodloužení mezinárodní ochrany, která byla založena na závěru, že žalovanému v zemi původu hrozí vážná újma. Žalovaný nezjistil žádné nové skutečnosti (ve vztahu k žalobci), která by tato skutková zjištění měnily či vyvracely. Žalobce tak žalovanému jinými slovy vytýká nepřezkoumatelnost jeho rozhodnutí pro absenci vysvětlení či úvah, které jej vedly k závěru o zlepšení situace v Bělorusku.
27. Ustanovení § 53a odst. 4 větu čtvrtou zákona o azylu je třeba ve světle kvalifikační směrnice vykládat tak, že žalovaný v případě žádosti osoby požívající doplňkové ochrany tuto neprodlouží pouze tehdy, pokud nepochybně prokáže, že došlo k podstatné změně okolností. Těmito *okolnostmi* jsou ty, které žalovaného vedly k udělení doplňkové ochrany (srov. stanovisko generálního advokáta Soudního dvora EU ze dne 24. 1. 2019, *Bilali*, C-720/17, bod 58). Změna takových okolností pak musí být podstatná, tj. *významná a dlouhodobá* (čl. 16 odst. 2 kvalifikační směrnice), přičemž tato změna „*napravila příčiny, které vedly k přiznání statusu doplňkové ochrany*“ (rozsudek Soudního dvora EU, *Bilali*, bod 49). Podmínka významnosti a dlouhodobosti změn má zabránit tomu, „*že by statusy, které byly přiznány, byly neustále zpochybňovány z důvodu přechodných změn situace existující v zemi původu osob, jimž byly takové statusy přiznány, čímž je zaručena stabilita jejich situace*“ (stanovisko generálního advokáta Soudního dvora EU, *Bilali*, bod 60). Že k takové změně došlo, tj. že žalobce přestal být osobou, která má na doplňkovou ochranu nárok, musí být v souladu se zásadou materiální pravdy [srov. § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve

znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) žalovaným *nepochybně prokázáno* (srov. čl. 19 odst. 4 kvalifikační směrnice). Takováto změna okolností se přitom musí zakládat na faktech přesně a úplně zjištěných, která nevzbuzují důvodné pochybnosti o své pravdivosti, přičemž tyto nové informace musí znamenat *„dostatečně významnou a konečnou změnu jeho poznatků o tom, zda žadatel splňuje podmínky pro přiznání statusu doplňkové ochrany“* (rozsudek Soudního dvora EU, *Bilali*, bod 50). Z odůvodnění rozhodnutí žalovaného, kterým se doplňková ochrana neprodlužuje, přitom musí být v souladu s § 68 odst. 3 správního řádu seznatelné, že všechny uvedené podmínky byly splněny. Tomuto požadavku však napadené rozhodnutí nevyhovuje.

28. Předně je nutno konstatovat, že žalovaný v napadeném rozhodnutí na stranách 3 až 5 poměrně podrobně zrekapituloval a vyzdvihl zjištění, která učinil z výše uvedených zpráv o stavu právního státu a lidských práv v Bělorusku v předmětném období. Aniž by však žalovaný tato zjištění jakkoli posoudil, zhodnotil, kriticky reflektoval či dal do vzájemných souvislostí, tedy provedl ve věci v odpovídajícím rozsahu hodnocení podkladů, a osvětlil, jaké skutečnosti má z jakých podkladů za prokázané, na straně 6 napadeného rozhodnutí bez dalšího uvádí, že *„v případě žadatele o prodloužení doplňkové ochrany pominuly již důvody, pro které mu byla udělena doplňková ochrana, a v případě jeho návratu do vlasti mu dle správního orgánu již nehrozí nebezpečí vážné újmy dle § 14a zákona o azylu“*.
29. Takové zkratkovité posouzení žalovaného nemůže ve světle výše uvedených požadavků kvalifikační směrnice obstát. Shrnul-li žalovaný v napadeném rozhodnutí obsah jím obstaraných zpráv o stavu lidských práv a právního státu v Bělorusku a poté bez dalšího konstatoval, že na tomto základě *„pominuly důvody, pro které byla udělena mezinárodní ochrana“*, nedostal elementárnímu požadavku na odůvodnění svého rozhodnutí, neboť není patrné, jaké konkrétní závěry či zjištění jej k tomuto posouzení vedly.
30. Zásadním nedostatkem napadeného rozhodnutí soud shledává skutečnost, že navzdory obsahu zpráv, které žalovaný cituje, žalovaný bez jakýchkoli vysvětlení či úvah uzavřel, že situace v Bělorusku se v mezidobí zlepšila. Tyto zprávy přitom mimo jiné uvádějí, že stav demokratických institucí a lidských práv se během předmětného období nijak zásadně nezměnil (srov. str. 3, poslední odstavec napadeného rozhodnutí), nevládní organizace se musely úředně zaregistrovat, čehož úřady zneužívaly a jejich činnost kriminalizovaly (str. 4, první odstavec napadeného rozhodnutí), přetrvávala politická cenzura (tamtéž), nejradikálnější vládní elementy začaly vystupovat proti umírněným skupinám ve společnosti (str. 4, druhý odstavec napadeného rozhodnutí), nemálo účastníků demonstrací bylo zadrženo (str. 5, první odstavec napadeného rozhodnutí), Bělorusko je autoritářský stát (str. 5, druhý odstavec napadeného rozhodnutí), došlo k útokům na nezávislá média (tamtéž) a došlo k posunu v trestání (*sic!*) demonstrantů častěji (pouze) pokutami (tamtéž).
31. Vedle toho zprávy, na nichž žalovaný své rozhodnutí a citovaný závěr založil, se hojně zabývají ekonomickou situací, respektive ekonomickým či hospodářským směřováním Běloruské republiky ve vztahu k západním zemím. Uvádějí na více místech například to, že Bělorusko zahájilo určitý dialog se západními zeměmi a tyto země vůči němu uvolnily některé sankce. Takové zjištění nemůže být samo o sobě nosným argumentem pro neprodloužení doplňkové ochrany. Může sice v souvislosti s jinými zjištěními, zejména pak o povaze bezpečnostní situace v Bělorusku, o stavu lidských práv a o stavu občanské společnosti v této zemi, doplňovat rámec argumentace rozhodnutí, kterým žalovaný vypořádal žalobcovu žádost. Z napadeného rozhodnutí však není vůbec seznatelné, z jakých důvodů právě tato zjištění žalovaný hojně rekapituluje a uvádí. Zcela pak

absentuje úvaha či hodnocení žalovaného stran posouzení „pozitivních“ a „negativních“ zjištění citovaných zpráv, tedy srozumitelné vyjádření toho, proč a na základě čeho žalovaný dospěl k závěru, že situace v Bělorusku se zlepšila natolik, že pominula hrozba vážné újmy pro žalobce, a že toto zlepšení je významné, dlouhodobé a nikoliv pouze přechodné.

32. Dále žalobce namítal, že důvodem pro jeho vycestování z Běloruska v roce 1998 byly problémy s policií, která jej vyšetřovala a neúspěšně se jej snažila získat ke spolupráci. V současné době má žalobce takové informace, že v případě návratu do vlasti by mu hrozilo vyšetřování či zatčení i v souvislosti s udělením mezinárodní ochrany, a lze tedy hovořit o hrozbě vážné újmy spíše z politických důvodů. Konečně nelze vyloučit ani možnost, že by žalobci bylo bráněno (opětovně) opustit Bělorusko, tedy realizovat právo zaručené Všeobecnou deklarací lidských práv. S těmito skutečnostmi se žalovaný rovněž dostatečně nevypořádal. Žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí (str. 5, poslední odstavec) sice uvedl, že dle informace Ministerstva zahraničních věcí pro návrat do Běloruska postačí buď propadlý pas, kterým žalobce dle vlastního sdělení disponuje, nebo i tzv. potvrzení k návratu do Běloruska, které vydává kterékoli velvyslanectví Běloruské republiky. Ve zbytku však v podstatě odkazuje na odůvodnění svého rozhodnutí, kterým byla žalobci doplňková ochrana udělena. Již výše bylo uvedeno, že při rozhodování o žádosti o prodloužení doplňkové ochrany je třeba vzít do úvahy, zda nevyšly najevo skutečnosti, které by mohly odůvodňovat udělení doplňkové ochrany z jiného důvodu, než pro který byla tato ochrana původně přiznána. Tyto nové skutečnosti se přitom mohou týkat též dříve uvedeného důvodu žádosti o udělení mezinárodní ochrany, jenž původně nebyl shledán jako dostatečný pro udělení doplňkové ochrany, jestliže nově zjištěné okolnosti jsou způsobilé změnit posouzení tohoto dříve uplatněného důvodu. Pouhý odkaz na původní rozhodnutí tak nestačí a nebezpečí vzniku vážné újmy v případě návratu žalobce do Běloruska je proto třeba nově posoudit. Týká se to přitom i skutečnosti, zda žalobci v případě návratu hrozí nebezpečí jako osobě, které byla v členském státě EU udělena doplňková ochrana.
33. Soud uzavírá, že z odůvodnění napadeného rozhodnutí by mělo jednoznačně vyplývat, že jsou pro neprodloužení doplňkové ochrany splněny všechny podmínky vyplývající z kvalifikační směrnice, tj. že je žalovaným prokázáno, že došlo k podstatné (významné, dlouhodobé a nikoliv přechodné) změně okolností, které v minulosti vedly k udělení doplňkové ochrany žalobci. Za tím účelem by žalovaný měl důkladně, důsledně a kriticky posoudit zprávy, jejichž obsah rekapituloval v odůvodnění napadeného rozhodnutí, zejména odůvodnit, jak posoudil bezpečnostní situaci, právní stát a stav dodržování lidských práv v Bělorusku, respektive změnu těchto kritérií v předmětné době, tedy uvést, jaké skutečnosti v tomto ohledu má za prokázané a z čeho, jak je (kriticky) samostatně i ve vzájemné souvislosti vyhodnotil. Tyto své závěry však musí vztáhnout k osobním poměrům a „příběhu“ žalobce tak, aby bylo zřejmé, zda důvody pro udělení a prodloužení doplňkové ochrany trvají, či nikoliv. Je nedostatečné, aby žalovaný pouze shrnul či zkopíroval jednotlivá zjištění ze zpráv o zemi původu a na tomto základě konstatoval, že situace se změnila (ať k „lepšímu“, či k „horšímu“). Jelikož napadené rozhodnutí těmto požadavkům nevyhovuje, shledal je soud jako nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.
34. Jen pro úplnost soud dodává, že neprovedl důkaz zprávami a článkem České televize, na něž žalobce odkazoval v žalobě. Takový postup by byl nadbytečný a neúčelný, jestliže je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Současně však soud

nevylučuje, že tyto zprávy (označené žalobcem) mohou být pro další řízení relevantní, a to například v tehdy, jestliže žalovaný z dosud shromážděných zpráv nebude moci učinit jednoznačný závěr o změně poměrů v Bělorusku.

Závěr a rozhodnutí o náhradě nákladů řízení

35. S ohledem na výše uvedené soud napadené rozhodnutí jako nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. bez jednání zrušil a věc žalovanému podle § 78 odst. 4 s. ř. s. vrátil k dalšímu řízení. Právním názorem vysloveným v tomto rozsudku je žalovaný vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
36. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaný právo na náhradu nákladů řízení nemá, neboť byl neúspěšný. Naproti tomu žalobci, který byl ve věci plně úspěšný, soud náhradu nákladů řízení v celkové částce 8 228 Kč přiznal. Tu tvoří odměna advokáta ve výši 6 200 Kč za dva úkony právní služby po 3 100 Kč (převzetí a příprava zastoupení a sepsí žaloby) podle § 7 bodu 5, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“), náhrada hotových výdajů ve výši 600 Kč za dva úkony právní služby podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, to vše zvýšeno o částku 1 428 Kč odpovídající 21% DPH z odměny advokáta a náhrady jeho hotových výdajů ve výši 6 800 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 31. srpna 2020

JUDr. David Kryška, v. r.
samosoudce